

Riktlinjer för sociala bostäder i Tierps kommun

Dokumentets giltighet och beslut

Dokumentnamn: Riktlinjer för sociala bostäder i Tierps kommun
Gäller för: Individ- och familjeomsorg
Gäller fr o m: 2023-10-24
Gäller t o m: 2027-06-30
Fastställd av: Kommunstyrelsen § 227/2023
Fastställd: 2023-10-24
Diarienummer: KS 2023/727

Dokumentansvar och handläggning

Dokumentansvarig: Mikael Sjöberg, verksamhetschef, Individ- och familjeomsorg
Handläggare: Martin Jeppsson, verksamhetsutvecklare, Individ- och familjeomsorg

Dokumenthistorik

Tidigare beslut: KS §124 /2019
Upphäver: Riktlinje Sociala bostäder

Innehållsförteckning

Socialtjänstens mål.....	4
Inledning.....	4
Socialtjänstens ansvar avseende anskaffande av bostad.....	4
Vräkningsförebyggande arbete.....	5
Skälig levnadsnivå.....	5
Barnperspektiv.....	5
Riktlinjer för olika bistånd.....	6
Bostadssocialt kontrakt.....	6
Genomgångsbostad.....	8
Hyresgaranti.....	8
Tillfälligt akutboende.....	8
Särskilda riktlinjer för andra biståndsinsatser.....	9
Bistånd till tillfälligt boende i jourbostad för barnfamiljer.....	9
Bistånd för tillfälligt boende i jourbostad för personer utsatta för våld i nära relationer.....	9
Träningsboende – för personer med aktuell kontakt på beroendeenheten IFO	10
Träningsboende – för ungdomar med pågående planering barn och ungdomsenheten.....	11
Ensamkommande unga som saknar boende efter avslutad placering.....	11
Anknytande familjer till ensamkommande barn och unga placerade i Tierp...	11

Socialtjänstens mål

Inledning

Individ- och familjeomsorg utreder, beslutar om och följer upp bistånd till boende enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453). Bistånd kan beviljas personer från 18 år. I undantagsfall kan bistånd beviljas till yngre personer.

Individ- och familjeomsorgen (IFO) utreder bistånd till boende i form av:

- Bostadssocialt kontrakt - ett andrahandsboende genom socialtjänsten i hyresrätt eller i en av kommunen ägd bostad.
- Genomgångsbostad – ett planerat boende av längre varaktighet i väntan på att den enskilde löser sin boendesituation. (gäller framför allt vid etablering av nyanlända ensamstående vuxna utan barn)
- Hyresgaranti - ett borgensåtagande beviljas för tecknade av ett förstahandskontrakt (gäller vid etablering av nyanlända)
- Jourboende barnfamilj - tillfälligt boende i jourbostad för barnfamilj exempelvis jourlägenhet. Biståndsbehovet utreds på initiativ av barn- och ungdomsenheten.
- Tillfälligt boende - ett bistånd för att undanröja akut hemlöshet där inga andra lösningar finns. Biståndet innebär t.ex. sovsal, rum på vandrarhem, jourlägenhet eller dylikt.
- Träningsbostad - bistånd som kan beviljas för att skapa förutsättning för öppenvårdsbehandling för ungdom, eller vuxen.,

Socialtjänstens ansvar avseende anskaffande av bostad

Gällande anskaffande av bostad så finns det inte stöd i socialtjänstlagen att bevilja bistånd avseende bostad till bostadslösa i allmänhet. I rättspraxis har rätten till bistånd, avseende anskaffande av bostad, i praktiken ansetts föreligga när den enskilde är helt bostadslös och har speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad. (RÅ 1990 ref 119)

Utgångspunkten är att vuxna människor har ett eget ansvar att hitta en bostad och att socialtjänsten inte är ålagd uppgiften att vara en bostadsförmedling.

Prövning görs utifrån den enskildes svårigheter att på egen hand skaffa bostad. Eventuell bostadsbrist är inte i sig ett skäl för socialtjänsten att bevilja bistånd till bostad.

Oaktat rådande bostadsmarknad prövas rätten till bistånd utifrån personens egen förmåga att själv ordna ett boende, i Tierps kommun såväl som utanför.

Rätten till bistånd är således både en utredning av den enskildes förmåga att själv tillgodose sitt behov, och en behovsprövning. Socialtjänsten får även ställa krav på att den enskilde har gjort och gör vad hen kan för att på egen hand ordna bostad.

Vräkningsförebyggande arbete

Bostadslöshet är ett växande bekymmer som får stora konsekvenser för den enskilde. Socialtjänsten arbetar vräkningsförebyggande för att försöka förebygga uppkomsten av sociala problem för kommuninvånare. Vid meddelande från hyresvärdar om att en person inte betalat sin hyra, eller fått varning för störning i bostaden kontaktas den enskilde med erbjudande om stödkontakt. Individ- och familjeomsorg samarbetar med kommunens största hyresvärd, Tierpsbyggen, för att förebygga vräkningar av individer. Barnfamiljer är särskilt prioriterad i det vräkningsförebyggande arbetet.

Skälig levnadsnivå

I begreppet ”skälig levnadsnivå” måste anses ingå boende av viss minimistandard. Bedömningen av hur detta boende skall vara beskaffat och var det bör vara beläget, kan bara göras i det enskilda fallet med hänsyn tagen till de förhållanden under vilka den hjälpsökande lever och de resurser som finns i varje kommun.

Vid bedömning kring om ett boende i det enskilda fallet kan anses vara skäligt eller inte för den hjälpsökande måste hänsyn tas till om boendet kan antas vara tillfälligt eller om det bedöms vara ett långsiktigt boende. Boendets varaktighet måste även ställas i relation till den hjälpsökandes egen förmåga att tillgodose sitt behov av bostad.

Barnperspektiv

Enligt 1 kap 2 § SoL ska barnets bästa särskilt beaktas vid åtgärder som rör barn. Som ett led i skyldigheten att beakta barnets bästa bör därför, i alla utredningar som rör barnfamiljers behov av bostad, särskilt beaktande tas kring vilka följder olika beslut får för barnet (som barn räknas personer under 18 år).

Det är viktigt att säkerställa att barnperspektivet beaktas inom ramen för beslutsunderlaget. Barn- och ungdomsenheten kan med fördel bistå Vuxenheten med bedömning av barnperspektivet.

I sammanhanget kan det vidare understrykas att ett föräldraskap i sig inte utgör en rätt till bistånd i form av bostad. Det avgörande kan istället sägas vara föräldrarnas vidtagna åtgärder, deras förmågor, deras behov och om de har några speciella svårigheter.

En sammantagen bedömning ska dock alltid göras av de relevanta omständigheter av som föreligger i det enskilda fallet, inte minst barnets bästa.

Riktlinjer för olika bistånd

En grundförutsättning för bistånd från socialtjänsten är att den enskilde är helt bostadslös, saknar tak över huvudet, och inte kan ordna situationen på egen hand trots att denne har försökt. Personen ska bedömas klara ett eget boende på den reguljära bostadsmarknaden, eventuellt med hjälp av stöd från en annan enhet inom socialtjänsten eller från Region Uppsala, för att komma ifråga för de boendeinsatser som regleras inom ramen för dessa riktlinjer.

Bostadssocialt kontrakt

För att komma i fråga för bistånd till socialt kontrakt krävs att den enskilde ska ha omfattande svårigheter¹ och starka skäl till varför det inte är skäligt att hänvisa den enskilde till söka boende i hela Sverige.

Den sökandes egen önskan att exempelvis bo i nära anslutning till familj, vänner eller sjukvården i Tierp, samt skulder i sig, är inte skäl nog att beviljas bistånd till boende.²

En förutsättning för att den enskilde ska kunna beviljas bistånd är också att personen idag bedöms vara helt bostadslös.

Att personen är språksvag, har låg inkomst och har ett nedsatt fysiskt och psykiskt allmäntillstånd är inte generellt tillräckligt för att beviljas bistånd till bostadssocialt kontrakt. En utredning om bistånd till boende bör också påvisa om det finns någon i personens privata eller professionella nätverk som kan kompensera för att dennes funktionsförmåga är nedsatt.

Bostadssociala kontrakt beviljas inte för bostäder i annan kommun än i Tierps kommun.

---

¹ Intellectuella, kognitiva eller sociala svårigheter.

² KR Mål nr 1992-17

Målgrupper och förutsättningar

Bostadssocialt kontrakt kan beviljas till:

- Personer som avslutat sin placering på HVB/familjehem/annan kommunal boendeinsats såsom träningslägenhet och som behöver stöd- och behandlingsinsatser i kombination med bostadssocialt kontrakt som en del i sin fortsatta rehabilitering.
- Ungdomar i åldern 16-21 år och som studerar på gymnasiet och som av omfattande sociala skäl inte kan bo hos sina föräldrar.
- Personer som av andra särskilda skäl inte kan få eller behålla en bostad. (Kan endast bli aktuellt för barnfamiljer, personer med psykisk funktionsnedsättning, samt personer utsatta av våld i nära relation.

Personer kan beviljas bostadssocialt kontrakt under förutsättning att:

- Personen ska ha haft en uppenbar stadigvarande vistelse i Tierps kommun i närtid.
- Personen bör ha annan pågående insats från socialtjänsten.
- Personen under en period har varit aktivt bostadssökande. Under denna period ska alla möjligheter till bostadslösningar undersökts och inte gett några resultat.
- Utredning har visat att det inte är möjligt att undanröja personens hinder till att få eller behålla ett boende (till exempel genom ekonomiskt bistånd till hyresskuld eller bistånd till deposition i första hand mot återbetalning).
- Att personen följer uppgjord handlingsplan.

Uppföljning

Beslut om bostadssocialt kontrakt ska följas upp kontinuerligt. Den gällande rutinen för kontinuerlig uppföljning ska tillämpas. För beslut om bistånd efter uppföljning tillämpas samma riktlinjer som vid nyansökan. Vid uppföljningen är det alltså det aktuella behovet som styr och inte det initiala.

Socialtjänsten får ställa krav på att den som är beviljad bistånd gör vad hen kan för att på egen hand ordna bostad och öka sina möjligheter till eget självständigt boende, exempelvis; att själv aktivt söka bostad efter förmåga inom det geografiska område som i det enskilda fallet anses rimligt. Behovet av andra insatser ska uppmärksammas under uppföljningen. Vid behov bör handläggaren erbjuda den enskilde stöd och vägledning för att ansöka om insatser, t.ex. boendestöd, hemtjänst, förmedlingsmedel eller skuldsanering, som möjliggör för personen att behålla och på sikt ordna ett eget boende.

Handlingsplanens mål är att den enskilde skall kunna få ett eget boende oaktat kontraktsform. Därför ska handlingsplanen innehålla aktiviteter, som syftar till att det övergripande målet uppfylls, vilket exempelvis kan handla om att skuldsanering och ekonomiskt planering tillsammans med kommunens budget- och skuldrådgivare.

Handlingsplanen ska följas upp och revideras var sjätte månad då behovet av insatsen skall omprövas och vid behov kan ett nytt beslut tas om fortsättning på insatsen.

Personer som tackar nej till erbjuden bostad

Om en person som är beviljad bistånd tilldelas ett skäligt bostadsalternativ och tackar nej, utan särskilt godtagbart skäl, görs en omprövning av biståndsbehovet och återkallelse av beslutet sker om behov inte längre föreligger.

Genomgångsbostad

Genomgångsbostad är ett planerat boende av längre varaktighet i väntan på att den enskilde löser sin boendesituation. Insatsen gäller framför allt vid etablering av nyanlända ensamstående vuxna utan barn och bygger på att den enskilde delar lägenheter med andra personer i samma situation.

Hysesgaranti

För närvarande används hyresgaranti för målgruppen etablering av nyanlända, framför allt barnfamiljer eller par. Ensamstående hänvisas till genomgångsboende.

Målet är att den enskilde själv ska stå på kontraktet utan hyresgaranti från kommunen. Insatsen kan dock pågå längst två år.

Tillfälligt akutboende

Tillfälligt boende avser bistånd för att undanröja en akut hemlöshet där personer saknar egen möjlighet till att ordna med boende för natten.

Alla egna möjligheter måste ha uttömts innan rätt till bistånd kan bli aktuellt.

Det innebär exempelvis att den enskilde i första hand hänvisas till att ta hjälp av sitt nätverk för att undvika en akut nödsituation. Om den enskilde har egna pengar, ej försörjningsstöd avseende riksnorm, ska detta i första hand användas för att tillgodose behovet av boende genom t.ex. sovsal, rum på vandrarhem, rumsuthyrning eller dylikt.

Tillfälligt boende som bistånd avser ekonomisk hjälp för att bekosta en kortvarig vistelse på vandrarhem, i sovsal eller lägenhetshotell.

Tierps kommun har avtal med Uppsala kommun om platser på det kommunala härbärgat. Biståndet är en natt eller fram till nästkommande vardag då individen, om behov kvarstår, kan kontakta socialtjänsten för vidare planering.

Bedömningen för tillfälligt akutboende görs utifrån en sammantagen bedömning där exempelvis väderlek eller fysisk- och psykisk hälsa ska beaktas.

Grundläggande princip är att den enskilde själv ska ta ansvar för sin situation.

Särskilda riktlinjer för andra biståndsinsatser

Bistånd till tillfälligt boende i jourbostad för barnfamiljer

Bistånd till tillfälligt boende i jourbostad är avsett för barnfamiljer som helt saknar bostad eller, enligt socialtjänstens bedömning, har en ohållbar boendesituation och samtidigt är aktuella på socialförvaltningens barn- och ungdomsenhet.

Bistånd till jourbostad kan exempelvis beviljas om familjen helt saknar bostad efter utskrivning från utrednings-, behandlingshem eller skyddat boende och har behov av insatser i hemmet samtidigt som socialtjänsten bedömer det som olämpligt att hänvisa familjen till vandrarhemsboende eller liknande. Familjer där det förekommer eller finns risk för någon form av våld från närstående, är prioriterade förutsatt att behovet av skydd är tillgodosett.

Syftet med biståndet ska vara att tillförsäkra familjen en tillfällig boendelösning för att kunna utreda familjens insatsbehov eller för att verkställa beviljade insatser.

Beslut om tillfälligt boende i jourbostad tidsbegränsas till max två månader. Under dessa månader kan den enskildes rätt till bistånd i form av bostadssocialt kontrakt utredas. En förutsättning för att förlänga biståndet efter två månader är antingen att bistånd till bostadssocialt kontrakt är beviljat eller att den enskilde är i behov av skäligt rådrum för att ordna annat boende och att denne samtidigt aktivt medverkar för att lösa sin boendesituation.

Bistånd för tillfälligt boende i jourbostad för personer utsatta för våld i nära relationer

Bistånd till tillfälligt boende i jourbostad kan även beviljas den som är utsatt för våld i nära relation och därför är i behov av alternativt boende under ett övergångsskede. Säkerhetsplanering utifrån säkerhetsbedömning i varje enskilt fall ska göras, samt orosanmälan om det finns barn i familjen. I dessa biståndsärenden är det viktigt att bedöma huruvida den enskilde/familjen kan erhålla ett tillräckligt skydd i jourbostad. Beslut om tillfälligt boende i jourbostad tidsbegränsas till max två månader. Under dessa två månader kan den enskildes rätt till bistånd i form av bostadssocialt kontrakt utredas.

En förutsättning för att förlänga biståndet efter två månader är antingen att bistånd till bostadssocialt kontrakt är beviljat eller att den enskilde är i behov av skäligt rådrom för att ordna annat boende och att denne samtidigt aktivt medverkar för att lösa sin boendesituation.

Träningsboende – för personer med aktuell kontakt på beroendeenheten IFO

Insatsen träningsboende är en specifik form av tidsbegränsat boende. Denna typ av boende är tidsbegränsat utifrån den enskildes behov. Stöd i boendet kan avse kontakter gällande stöd i nykterhet/drogfrihet eller stöd att klara boendet gällande hyresbetalningar, vårda lägenheten och att förebygga störningar. Ansvariga handläggare på beroendeenheten föreslår vem som ska utredas för insatsen träningsboende, var beslutet bör verkställas utifrån lediga träningsbostäder, samt fattar beslut om bistånd. Ansvariga handläggare/socialsekreterare på ekonomiskt bistånd respektive beroendeenheten gör kontinuerliga uppföljningar under boendetiden. Träningsboendet ska på så vis ses som en del i den större behandlingskedjan.

För personer med pågående beroende används inte insatsen träningsboende. Stödet för personer med drogberoende utformas tillsammans med ansvarig socialsekreterare vid beroendeenheten IFO.

Förutsättningar för att beviljas insatsen är att den enskilde:

- är helt bostadslös,
- är aktuell för insatser från beroendeenheten IFO,
- är motiverad till en förändring av sin livssituation,
- godtar hyreslagstiftningens krav, samt
- samtycker till boendestödjarinsats i bostaden minst en gång per vecka
- samtycker till socialtjänstens sysselsättningsplanering
- samtycker till socialtjänstens behandlingsplanering
- samtycker till regelbunden uppföljning från socialtjänsten i träningslägenheten

Träningsboende – för ungdomar med pågående planering barn och ungdomsenheten

Insatsen träningsboende är ett boende som med insatser kan vara ett alternativ till placering, eller som möjliggör hemtagande från en placering. Insatserna ska anpassas till den unges behov, ålder och mognad.

Förutsättningar för att bevilja insatsen är att den enskilde:

- bedöms som redo att klara ett träningsboende
- saknar annan lämplig bostad
- är aktuell för insatser via barn och ungdomsenheten
- är motiverad för en förändring av sin livssituation
- samtycker till de olika stödinsatser som socialtjänsten erbjuder
- följer eventuell behandlingsplanering
- följer ordningsregler med mera som finns för lägenheten

Ensamkommande unga som saknar boende efter avslutad placering

Placerande kommun ansvarar för boende och försörjning för ensamkommande barn och unga, som längst fram till höstterminen den unge fyller 20 år och behovet av försörjning kan tillgodoses genom CSN.

Vanligtvis bor den unge i ett HVB, familjehem eller stödboende. Placeringen avslutas när den unge inte bedöms ha behov av biståndet eget boende med stödinsatser eller om den unge avbryter grundskole- eller gymnasiestudierna i förtid. I särskilda fall kan placeringen förlängas till dess den unge fyller 21 år.

Utgångspunkten är att den enskilde har eget ansvar att ordna boende när den unges behov anses tillgodosett, längst fram till efter 20-årsdagen. Det förutsätts också att den placerande enheten har varit den unge behjälplig att ställa sig i bostadskö och bevaka sin kötid.

Om den ungen saknar boende inför utskrivning från HVB, familjehem eller stödboende, och därför riskerar hemlöshet, kan den enskilde beviljas bistånd till boende fram till höstterminen personen fyller 20 år då personen kan låna pengar från CSN. Detta under förutsättning att den enskilde bedöms klara ett eget boende och aktivt medverkar till att lösa sin boendesituation på egen hand.

Anknytande familjer till ensamkommande barn och unga placerade i Tierp

Familjer som anknyter till ensamkommande barn och unga under 18 år saknar ofta boende vid ankomst. Dessa familjer omfattas inte av den så kallade anvisningslagen och har inte möjlighet att erbjudas genom Migrationsverket. I första hand är det enskildes (föräldrarnas) ansvar att ordna boende även tillfälligt, exempelvis via vuxna släktingar eller bekanta som befinner sig i Sverige sedan tidigare.

Det är samtidigt viktigt att socialtjänsten inte bidrar till att lägga ansvaret för familjens boende på den unge. I det fall familjen saknar boende vid ankomst kan de beviljas bistånd till tillfälligt boende, till exempel sovsal, rum på vandrarhem eller dylikt. Bistånd beviljas för upp till 2 månader. Vanligtvis kommer föräldrarna att omfattas av etableringen och ha rätt till etableringsersättning efter påbörjade studier. Om inga speciella svårigheter föreligger förväntas de efter 2 månader ordna boende på egen hand i Tierp eller annan närliggande kommun.